

מראי מקומות- חולין נ"ז

לומר דשמוטת הירך בעוף כשרה אע"פ טרפה בבהמה, הרי כבר אמר לוי הכלל דכל טרפה דאי' בבהמה אי' בעופות ג"כ, וע"ש מה שנדחק ליישב. אבל לפי הר"ן, יש ליישב דמה דאמר' דכל טרפות שיש בבהמה יש ג"כ בעופות, זהו רק כל זמן שאין חילוק במציאות בין הבהמה להעוף, אבל כאן, שיש חילוק במציאות בין מה שעושה הירך להבהמה ובין מה שעושה להעוף, וא"כ בזה י"ל דאין שייך כלל של לוי, וא"ש.

(ד) **דלמא שני לה בין שמוטה לחתוכה- פרש"י**, דלמא שמוטה כשרה, ואפי' ניטלה כולה, ובחתוכה טרפה אפי' צומת הגידין לבדן. ותמה **תוס'** על רש"י, איך שייך לפרש דאם ניטלה כולה יהי' כשרה, הרי קיי"ל דאם ניטל הירך וניכר חלל שלה, זהו נבלה (ולא רק טרפה), ולא שייך לומר דכשרה, ולית מאן דפליג בזה. ועוד, מה שייך לקרות זה שמוטה וזה חתוכה, הרי שתיהם חתוכות הם. ולכן פי' תוס' דשמוטה דכשרה היינו דלא נחתכה רגליה, אלא דשף מדוכתי' עצם הירך, שקפץ ממקומו מחור שבעצם האליה שהוא תחוב בה, אבל נחתכו טרפה אפי' בצומת הגידין. וע' בתורת חיים דכ' ליישב דאין כוונת רש"י לומר דניטלה כולה ממש, שנחתכה משם לגמרי, אלא שניטל ממקום חיבורה קאמר, דעצם הירך שף מדוכתיה, דבכה"ג נמי ניטל קרי לי', ולפי"ז יצא דפרש"י הוא כתוס'.

(ה) **אלא מאי אית לך למימר, תוך י"ב חודש הוה, וכי- ע' בחי' רעק"א על השו"ע (יו"ד סי' ל', אות ב')**, שהביא מש"כ הים של שלמה דהיכא דהטרפות הוא משום דסופו ליפסק, אז אם חי' י"ב חודש, אמרי' דנתגלה למפרע דבהמה זו לא היתה עומדת ליפסק, דחזקה בטבעה היא, דרק רוב בהמות עומדות ליפסק, וזהו מן המיעוט. ועוד הביא דהפרי מגדים כ' דטרפות דסופו ליפסק שפיר יכול לחיות י"ב חודש, רק אינו יכול לחיות כ"ד חודש, דאמר' דעד י"ב חודש יעשה נקב, ובעוד י"ב חודש תמות. וכ' רעק"א דמסוגיין שניהם נסתרים, שהרי כ' תוס' לעיל (מג. ד"ה הנך)

(א) **תיבדק- פרש"י**, הריאה, דמכניס קנה דק בגרגרות ונופח בריאה, ואם הרוח יוצא הוי טרפה, ואם לאו, כשרה. והק' הרש"ש, מ"ש דכאן כ' רש"י דמכניס קנה, הרי גם בלתי קנה יכול לנפוח בגרגרת עצמה, אם לא משום נקיות, ולעיל בעניני בדיקת הריאה לא הזכיר קנה. וכ' לעי' בדברי חמודות שהביא מש"כ המרדכי דבדיקה דכאן הוא בעוד שהריאה דבוקה בצלעות כתולדתה. ולפי"ז, א"ש למה הוצרך רש"י קנה דוקא בבדיקת ריאת העוף, משא"כ בריאה של בהמה דיכול להוציא הריאה לחוץ ולבדוק, אי"צ לקנה.

(ב) **מדבריו של בריבי ניכר שאינו בקי בתרנגולין- הק' הדרישה (נ"ב, א')**, לכאור' מדברי הגמ' נראה דפסק חזקי' הלכה בהלכות טרפות בלי עיון ושאלה, דאמר דבר שידוע לרבים שזה אינו במציאות, ואיך יתכן לומר כן. ופי' דקיבל חזקי' מרבותיו דאין טריפות בעוף בריאה, ולא ידע טעמו של דבר, לכן עלתה על דעתו שאין לעוף ריאה, ולפי"ז אין שייך בה גם כן טרפות דנקובה ונטולה ושמוטת הגף, וכל הטרפות השייכים לריאה. ומסיק הגמ' דחזקי' לא הי' בקי בתרנגולים, וטעה בטעמו של דברי רבותיו, ובודאי טעמייהו דרבותיו של חזקי' הי' משום דרוב צלעותיה מגינות עליה, ולפי"ז שאר טרפות שייכין בה, ורק לינפל וליחמר לא שייכין בה. ויצא דשפיר שייך האי טעמא אף למסקנא, דבריאה של עוף לא שייך טרפות דלינפל וליחמר. וע' בר"ן (יט. בדפיו) שהביא ב' דעות למסקנא אם אמרי' דבריאה של עוף לא שייך טרפות דלינפל וליחמר, ולפי דברי הדרישה א"ש מאי דאמר' כן אף למסקנא.

(ג) **אמר ר"י אמר רב, שמוטת הירך בעוף כשרה-** פי' הר"ן (יח: בדפיו), "וטעמא דמילתא, משום דבהמה עיק סמיכתה על רגליה, כשנשמטה ירכה טרפה. אבל עוף שיש לה כנפים, איכא למימר דכשרה, והיינו טעמא דמ"ד בסוגיין דשמוטת ירך בעוף כשרה." וע' בהערות להגרי"ש דהוסיף דלפי"ז יש ליישב קו' תוס' ד"ה למה, דהק' דאיך שייך

דלעולם אמרי' י"ב חודש, מדבכל דוכתא נקט האי לישנא. וכ' הפמ"ג דהתורת חטאת הביא ראי' מסוגיין דבעינן חודש י"ג בשנה מעוברת, לפי שבעינן שיעברו ימי חמה וימי צנה שלימין, ולכן בעינן גם החודש הי"ג. ולכאו' ק', דא"כ גם בשנה פשוטה לא עברו ימי החמה וימי הצנה שלימין אא"כ עבר שס"ה ימים של ימי החמה. ואמנם ע' בפתחי תשובה (שם, ס"ק ט"ז) שהביא מהחומות ירושלים דבאמת בעינן שס"ה ימים, שיהי' בשלמות ימי חמה וימי צנה, ושכן הוא בספר מנחה חדשה, ויש לפלפל בכל זה.

דחסרון דקנה בכאיסר הוא משום דסופו לפסק ברובו, וא"כ מאי פריך הגמ' מהא דחיתה, לפי היש"ש שפיר י"ל דחיתה, שהיא מן המיעוט. וגם להפמ"ג ק', דלמה אמר הגמ' תוך י"ב חודש הוה, הול"ל דתוך כ"ד חודש הוה, אלא לכאו' משמע מהסוגיא דהכא דסופו לינקב הו"ל כשאר טרפות, ואינו חי אלא י"ב חודש.

ו) **ש"מ לית להו מלכא** - העיר המהר"ם שי"ף, אולי מי שיצא הי' הוא עצמו המלך, וא"כ ממילא אין ראי' דבדרך כלל אין להם מלך. ותי' דאינו מסתבר שהמלך יצא ראשון לראות אם יש צל ולהגיד למשרתיו, וגם לא הי' להם להורגו אף אם שיקר אם הי' המלך.

ז) **סימן לטרפה י"ב חודש** - ע' בשו"ת הרשב"א (א', צ"ח) שכ' דמה דאמרי' דסימן לטרפה י"ב חודש, דהיינו דאם חי י"ב חודש נמצא דבאמת אינה טרפה, כל זה שייך רק בספק טרפות, דאינה ידוע אם נעשה טרפה, או בטרפות שהוסיפו חכמים מסברתם, דאז אם חי י"ב חודש, אלמא דבאמת אי"ז טרפה. אבל מה דאמרו חז"ל דיי"ח טרפיות הוו, ואמרי' דזה הכלל כל שאין כמוה חי' טרפה, באלו שמנו חכמים לא שייך שיבואו לידי היתר לעולם, דלעולם אין שייך לחיות יותר מי"ב חודש. וע"ע באגרות משה (חו"מ חלק ב', סי' ע"ג אות ד'), שהאריך להוכיח כדעת הרמב"ם, דאף אם בזמננו שייך ע"פ דרכי הרפואה או ע"פ דרכי הטבע לחיות יותר מי"ב חודש, אבל הכל הי' נקבע כפי זמן התורה והמשנה והגמ', ואף שעכשיו יש דברים שבזמן הגמ' היו חשובים להיות טרפות, ועכשיו אם יכולים לחיות, מ"מ דינם כטרפות. וכן לקולא, דאם הי' דבר דבזמן חז"ל היו יודעים איך לרפאותו, והיו חשובים דבר זה לכשר, ואף דעכשיו איננו יודעים הרפואה, וודאי ימות, מ"מ דינו להיות כשר.

ח) **משם ראי', ימות החמה היה, וכיון שעברו עליו ימות הצנה מיד מתה** - ע' בש"ך (נ"ז, מ"ג), שכ' דמה דקיי"ל דבעינן י"ב חודש לטרפות, בתורת חטאת אי' דבשנה מעוברת בעינן י"ג חודש. וע' בפרי מגדים (שפתי דעת שם) שהביא מהפרי חדש דחולק וס"ל